

Aplinkosaugos Koalicija

www.aplinkosauga.lt

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRA

Gauta

2016-03-25

AS-1444

R. Šerkšnui

Parengti atsakymą

2016-03-25

Aplinkos apsaugos agentūrai
Lietuvos Respublikos
Aplinkos ministerijai

2016-03-25 Nr. ANVOK-52
Vilnius

J. Černienei

Parengti atsakymą

2016-03-25

M. Račienei

2016-03-29

Dėl Juodymo pelkės Rokiškio raj. planuojamos veiklos PAV ataskaitos

Mus ką tik pasiekė informacija apie atliktą Juodymo pelkės (Rokiškio raj.) poveikio aplinkai vertinimo (PAV) ataskaita prieš pradėdant durpių kasybą: http://gamta.lt/files/Juodymas_PAV_atask_I_tomas1456994254311.pdf

Nustebino galimai pasikeitęs valstybės požiūris į natūralių aukštapielių su saugomomis augalų ir gyvūnų rūšimis apsaugą. Tiksliau, aplinkosauginių struktūrų bejėgiškumas ir nuolaidžiavimas kontraversiškiems durpių kasybos verslo interesams, nes PAV ataskaita pateikia tarsi palankias galimas eksploatavimui išvadas. Mūsų įsitikinimu Lietuvoje buvo sutarta, kad natūralios aukštapielės yra nebeliečiamos, nebeatiduodamos durpynams, jei anksčiau jos nebuvo pradėtos eksploatuoti. Aplinkos ministerija buvo paruošusi ir sąrašą jau pradėtų eksploatuoti durpynų, kuriuose galėtų būti tęsiama durpių kasyba sąrašus, bei sąrašus buvusių durpynų, kurių eksploatavimą derėtų nutraukti (dokumentai pridedami). Aktyvios aukštapielės bei pelkiniai miškai yra Europos Sąjungos Buveinių Direktyvos (ES BD) buveinės, be to, Aktyvios aukštapielės yra ir prioritetinės ES svarbos buveinės, kurioms skiriama ypatinga apsauga.

Šiuo konkrečiu Juodymo pelkės atveju numatomos kasybos teritorijoje be ES saugomų buveinių aptiktos ir 3 saugomos žinduolių rūšys (šermuonėlis, baltasis kiškis, lūšis), 8 saugomų paukščių rūšys (vapsvaėdis, vištvanagis, mažasis erelis rėksnys, sketsakalis, tetervinas, pilkoji gervė, žvirblinė pelėda ir pilkoji meleta), 2 ES BD IV priedo varliagyvių ir roplių rūšys (vikrusis driežas, smailiasnukė varlė – PAV ataskaitoje jos klaidingai traktuojamos kaip nesaugomos), 1 griežtai saugoma tik aukštapielėse gyvenanti drugių rūšis – pelkinis satyras (*Oeneis jutta*), kurio neabejotinai stabili ir didelė populiacija randama pelkėje (yra ir įrašas Saugomų Rūšių Informacinėje Sistemoje (SRIS)). Patikrinus į SRIS įvestus duomenis turėjo iš karto būti aišku, kad net PAV neturėtų būti pradėtas. Šiuo atveju informacija SRIS yra ignoruojama, o tuo pačiu ir diskredituojama. Ataskaitos rengėjai neįvertino šios šiaurinio paplitimo pietiniame arealo pakraštyje išlikusios drugių rūšies populiacijos būklės ir gausumo Juodymo pelkėje ir neįvertino, kokia žala gamtai nacionaliniu lygmeniu bus padaryta.

Stebina PAV atlikusių ekspertų nekompetencija, cituojam: „Irengiant durpių gavybos laukus ir vykdant telkinio eksploataciją, tiesiogiai fiziškai gyvūnija nebus naikinama ir pasitrauks į gretimas teritorijas“. Ar turima galvoje, kad aukštapielėms prierašios gyvūnų rūšys sėkmingai pasitrauks ir praturtins gretimas žemės ūkio naudmenas ir Dūdbalos miškus? Ar jos emigruos į Latviją ir praturtins Latvijos biologinę įvairovę (netgi yra ir toks teiginys PAV ataskaitoje)? Ilgamečių aukštapielių drugių tyrimų duomenys Lietuvoje rodo, kad tirfobiontinės (aptinkamos tik pelkėse) drugių rūšys, kaip pelkinis satyras, nepalieka pelkės teritorijos ir perskridimai iš vienos pelkės į kitą niekada dar nėra užregistruoti, taigi pelkės pažeidimas veda tik prie tiesioginio šios saugomos rūšies populiacijos sunaikinimo.

Griežtai saugomoms rūšims iš tiesų turėtų būti garantuojama apsauga, o ne likti tik deklaratyvi dokumentinė veikla. Ar Lietuvos įstatymai yra niekiniai ir gali būti apeinami vos tik atsiranda iškalbingi lobistai? Jei taip tęsis toliau, gali ir vėl būti paleistas mažų hidroelektrinių statybos ant upių ir upelių gaivalas ar kitos didelę žalą aplinkai darančios veiklos, motyvuojant regiono socialinės gerovės kėlimu.

Juodymo pelkė nėra saugoma teritorija, bet tai nėra pretekstas jos sunaikinimui. Sunaikinus šią, akys nukryps į kitas šalyje esančias dar nesaugomas aukštapielės, kuriose tikriausiai yra ne mažesnė, tik gal netyrinėta biologinė įvairovė. Kur bus sustota? Teiginys, kad ir taip didžioji dalis aukštapielių yra saugomose teritorijose, pateikiamas neteisingame kontekste. Tas „didelis“ saugomų aukštapielių procentas yra tik maža dalis nuo kažkada Lietuvoje buvusių aukštapielių, kurios šiuo metu jau sunaikintos, kasant durpes ar šiaip nusiausinant. Primintina, kad aukštapielės yra

ATGAJA

ECAT

senos buveinės, susiformavusios per daugelį tūkstantmečių, ir jų kaip ekosistemos atstatymas praktiškai nebeįmanomas. Durpių kasybos verslas jau atgyveno savo aukso metus ir galėtų persiorientuoti į kitas sritis, kad ir į biokuro ar kitokios produkcijos ruošimą iš krūmų ar šiaudų ar šieno, kas aktualu ir gamtotvarkai, kai susiduriama su žaliųjų atliekų išvežimu iš tvarkomų teritorijų. O dabar, teigiant, kad 100 durpių įmonės darbininkų gali likti be darbo, tarsi uždegama žalia šviesa naujų aukštapelkių naikinimui?

Ypač nepagarbus ir arogantiškas tiek Aplinkos Apsaugos Agentūros, kuri priims sprendimą, tiek visų kitų gamtos interesus atstovaujančiųjų atžvilgiu yra PAV ataskaitoje pateikiamas teiginys: „Išsivinanant telkinį, galimas tik nepagrįstas nepasitenkinimas ir prieštaravimai iš konkurentų inspiruotų grupių, siekiančių stabdyti ir blokuoti PAV procesą“. Atsakingai deklaruojame, kad neatstovaujame jokių PAV ataskaitos užsakovo konkurentų grupių, o veikiamoje vedami meilės ir rūpesčio Lietuvos gamtai. Pridedame ir keletą nuotraukų iliustravimui kaip atrodo PAV ataskaitoje klaidingai traktuojama kaip „užauganti“ Juodymo pelkė.

Manome, kad PAV ataskaitoje pateiktas poveikio biologinei įvairovei vertinimas atliktas paviršutiniškai ir bent gyvūnijos atveju, nekompetentingai, todėl prašome, kad PAV ataskaita nebūtų patvirtinta ir leidimas durpių kasybai Juodymo pelkėje nebūtų išduodamas. Taip pat manome, kad Aplinkos ministerija ir jai pavaldžios struktūros turėtų aiškią poziciją dėl likusių natūralių ar mažai pažeistų aukštapelkių išsaugojimo. Nes priešingu atveju tai prieštarauja ne tik biologinės įvairovės išsaugojimo, bet ir klimato kaitos prevencijos principams.

Priedai:

1. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013-08-29 įsakymas Dėl darbo grupės sudarymo, Nr. 438, 1 lapas, 1 kopija;
2. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004-07-16 įsakymas Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. Kovo 30 d. Įsakymo nr. 121 "dėl išnaudotų karjerų ir durpynų naudojimo pagal Tikslinę paskirtį plano patvirtinimo" pakeitimo, Nr. D1-410, 16 lapų, 1 kopija.
3. Vietovės 2011 metų fotonuotraukos, 2 fotonuotraukos

Pagarbiai

Kęstutis Navakas

Aplinkosaugos koalicijos pirmininkas

Originalas nebus siunčiamas

landscapes community

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL DARBO GRUPĖS SUDARYMO

2003 m. rugpjūčio 29 d. Nr. 438

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo (Žin., 1992, Nr. 5-75; 1996, Nr. 57-1335; 2002, Nr. 2-49) 6 straipsnio 5 dalies 13 punktu bei Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų (Žin., 1998, Nr. 84-2353; 2002, Nr. 20-766) 7.5 punktu,

1. S u d a r a u šios sudėties nepriklausomų ekspertų darbo grupę anksčiau naudotų ir apleistų durpynų (pelkių) įvertinimui:

J. Karpavičius - Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos departamento Gamtos išteklių skyriaus vyr. specialistas - darbo grupės vadovas

Nariai:

P. Briedis – Durpių įmonių asociacijos “Lietuviškos durpės” prezidentas;

V. Rašomavičius - Botanikos instituto direktorius;

L. Raudonikis –Lietuvos ornitologų draugijos projektų koordinatorius;

V. Stankevičius - Lietuvos geologijos tarnybos Žemės gelmių registro ir leidimų skyriaus vyriausiasis specialistas;

J. Taminskas - Geologijos-Geografijos instituto Klimato ir vandens sistemų skyriaus vyresnysis mokslo darbuotojas.

2. P a v e d u darbo grupei iki 2003 m. gruodžio 1 d. įvertinti naudotų durpynų (pelkių) biologinės įvairovės ir hidrologinio režimo atsistatymo lygį ir parengti sąrašą naudotų durpynų (pelkių), kuriuos tikslinga skirti tolesnei durpių gavybai, bei sąrašą naudotų, bet atsistačiusių pelkių, kurias būtina išsaugoti, kaip gamtosauginiu požiūriu vertingas teritorijas.

Aplinkos ministras

Arūnas Kundrotas

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO
ĮSAKYMAS

Galiojantis nuo 2004-07-28

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO 2000 M. KOVO 30 D.
ĮSAKIMO NR. 121 "DĖL IŠNAUDOTŲ KARJERŲ IR DURPYNŲ NAUDOJIMO PAGAL
TIKSLINĘ PASKIRTĮ PLANO PATVIRTINIMO" PAKAITIMO

2004 m. liepos 16 d. Nr. D1-410
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 (Žin., 1998, Nr. 84-2353; 2002, Nr. 20-766), 5.1, 5.4 ir 6.30 punktais,

P a k e i ė i u išnaudotų durpynų naudojimo pagal tikslinę paskirtį planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. 121 "Dėl išnaudotų karjerų ir durpynų naudojimo pagal tikslinę paskirtį plano patvirtinimo" (Žin., 2000, Nr. 30-841), ir šį planą išdėstau nauja redakcija (pridedama).

L. E. APLINKOS MINISTRO PAREIGAS

ARŪNAS KUNDROTAS

							Ilgažo ir Gilujo ežerais	Žvalgyba). Vakarinį bloką išsaugoti natūralų
3.	Kaišiadorių	Žaliasis raistas	134/102	1990	A(70); Ž(30)	304	Apsausintas, durpių gavybai naudotas nuo 1956 m., apleistas	Reikalingi geologiniai tyrimai (detali žvalgyba)
4.	Kėdainių	Lauka- galis	374/221	1992	A(54); Ž(31); T(15)	312	Apsausintas, durpių gavybai naudotas nuo 1982 m., apleistas	
Klaipėdos apskritis								
5.	Šilutės	Šiauliai	46/40	-	A(100)	69	Nusausintas, naudotas durpių gavybai, apleistas. Vakarinėje durpyno dalyje pelkinė ekosistema degradavusi	Reikalingi geologiniai tyrimai (detali žvalgyba)
6.		Tamo- šaičiai (Plynoji)	60/54	-	A(100)	186	Apsausintas, naudotas durpių gavybai, apleistas, pelkinė ekosistema degradavusi	Reikalingi geologiniai tyrimai (detali žvalgyba)
Marijampolės apskritis								
7.	Šakių	Aukštoji plynia	358/298	1990	A(96); Ž,T(4)	450	Apsausintas, naudotas durpių gavybai,	

		plynia					gavybai, apleistas	tyrimai (detali žvalgyba)	
13.	Šilalės	Košių tyrelis	45/35	-	A(76); T(16); Ž(8)	134	Nusausintas, naudotas durpių gavybai, apleistas	Reikalingi geologiniai tyrimai (detali žvalgyba)	
Telšių apskritis									
14.	Mažeikių	Raudon- balė (Ža- deikių)	195/181	-	Ž(80); M(13); A(7)	1195	Naudotas durpių gavybai. Stipriai pažeistas, pietinė (žemapelkinė) dalis - sukultūrinta	Reikalingi geologiniai tyrimai (detali žvalgyba)	
Telšių apskritis									
15.	Plungės	Juodei- kiai I	70/64	-	A, Ž	301	Nusausintas, naudotas durpių gavybai	Reikalingi geologiniai tyrimai (detali žvalgyba)	
16.		letausas	163,2/88		Ž(100)	261	Apsausintas, sukultūrintas		
17.	Telšių	Derkintai	211/156	1980	Ž(82); T(11); A(7)	524	Apsausintas, eksploatuotas, iškasta apie 25-0/0 durpių išteklių		
Vilniaus apskritis									
18.	Šalčininkų	Rimšiš- kės	126/106	1993	A(100)	192	Nusausintas, nuo 1959 m. naudotas	Reikalingi geologiniai tyrimai	

+-----+-----+-----+-----+-----+
Santrumpų paaiškinimai:

Durpių klodo tipai:

A - aukštutinis

T - tarpinis

M - mišrus

Ž - žemutinis

						durpių	
						gavybai,	
						pleistas	
Iš viso	4 dur-	Plotas -	Ištekliai - 538 tūkst.	t durpių, iš jų:			
	pynai	294 ha	aukštapielkinės	497 tūkst. t			
			čempelkinės	41 tūkst. t			

							Atsistatanti	griovius
							aukštapelkė,	
							atitinkanti	
							Europos buveinių	
							direktyvos	
							reikalavimus	

Panevėžio apskritis								

4.	Rokiškio	Konstan-	97	-	A(100)	256	Apsausinta,	
		tinava					naudota durpių	
							gavybai.	
							Atsistatanti	
							aukštapelkė	

5.		Paduo-	394	1988	Ž(100)	708	Naudota durpių	Spręsti saugomos
		ibis					gavybai,	teritorijos
							apleista. Yra	statuso suteikimo
							kelių RK gyvūnų	klausimą
							rūšių buveinė	

6.	Rabliai		36		A(100)	79	Apsausinta,	Kokybiškai
					A(82);		naudota durpių	renatūralizacijai
					T(18)		gavybai, vietinių	reikia atlikti
							žemės ūkio įmonių	durpyno
							poreikiams	patvenkimo darbus
							tenkinti. Pelkėje	iki 2010 m.
							vyksta aktyvūs	
							renatūralizacijos	
							procesai	

7.	Paūdris		1287	1990	Ž(100)	3756	Apsausinta,	1/3 ploto užima
	(Min-						naudota durpių	žuvininkystės
	kūnai)						gavybai,	tvėniniai, kita
							apleista. Durpių	dalis yra Sartų
							gavybą riboja	regioniniame
							Rašų ežero	parke
							vandens lygis	

Šiaulių apskritis								

8.	Akmenės	Eibūčiai	299	-	T(60);	900	Apsausinta,	Steigiama Natura
					M(27);		durpių gavybai	2000 teritorija

					T(14)		gabalinu durpių	reikia atlikti	
							gavybai	durpyno	
								patvenkimo darbus	
								iki 2010 m.	
14.	Utenos	Aliai	37	-	M(75); A(25)	145	Pelkė apsausinta, naudota durpių gavybai, geros salygos	Kokybiškai renatūralizacijai reikia atlikti durpyno	
							patvenkimui	patvenkimo darbus	
								iki 2010 m.	
15.	Zarasų	Samaniai	98	-	A(100)	306	Apsausinta, ypač vakarinė dalis. Durpių gavybai nenaudota	Kokybiškai renatūralizacijai reikia atlikti durpyno	
								patvenkimo darbus	
								iki 2010 m.	
		Velnia- balė	110	-	A(100)	371	Durpių gavybai naudota mažai, tik ŠR pakraštys. Pelkėje yra nedidelis ežeras	Visiškai atsistačiusi natūrali laukštapelkė, turinti gerai išvystytą lagą.	
Vilniaus apskritis									
	Ukmergės	Kazi- mierava			M(100)		Pelkė apsausinta, naudota durpių gavybai, apleista.	Lengvai prieinama lankytojams. Tinka visuomenės ekologiniam	
							atsistatanti pelkė, eksponuojanti renatūralizacijos reigos etapus	švietimui ir rekreacijai	
Vilniaus apskritis									
18.	Vilniaus	Baltoji Vokė	4099	1993	2(92; M(8)	4008	Durpių gavybai naudota nuo 1948 m., apleista 1993	Steigiama Natura 2000 teritorija	

2011/06/04 16:08

95:51 40/90/1102

